

1) אור המזרח סימן ככז

[א] [א] ומפטירין בנביא מעניינה של פרשה.

2) ספר מלכים א' ח' י"א

וראיתי שרבינו תם הקשה"י הא דרב אחדבוי בר מתנה אמתניתין דמגילה דתנן אין מפטירין בשבת במנחה, ותירץ דאין מפטירין בנביא, קאי אנביאים, ודרב אחדבוי קאי אכתובים, כדאמרין בכל כתיבי הקודש"י בנהרדעא פסקי סידרא בכתיבי במנחתא בשבתא ולא ביום טוב, ופסקי היינו מפטירין, ומקומות מקומות יש בכתובים כדקאמרין התם, אבל בנביאים מתקנת עורא"י הוא בכל מקום, ולא תקנהו אלא בשעת ביטול מלאכה ובשעת כינופייא בין יוצר למוסף.

3) אור המזרח סימן ככח

א ומפטירין בנביא מעניינה של הפרשה, והמעם שמפטירין בנביא הוא, מפני שפעם אחת גזרו שמד על ישראל שלא יקראו בתורה, וקראו בנביאים שבעה כנגד השבעה שהיו צריכים לעלות ולקרות בתורה, ולא היו קורין עם כל אחד פחות משלשה פסוקים, והרי בין כולם כ"א פסוקים, לכך אע"פ שהשמד בטל מנהגם לא בטל. ותקנו שלא לפחות מכ"א פסוקים בנביא מעין ענין הפרשה, אם לא שישלים הענין בפחות מכ"א פסוקים, כגון הפטרת שובה [הושע י, ב] שהיא פרשה קטנה, או כגון עולותיכם ספו על זבחיכם וגו' [ירמיה ו, כא הפטרת פ']

4) אור המזרח סימן ככט

לכפרדון. פי הרי"ז לסדר ההפטרות. טעמא דהפטרות כחוב נספר משני שרש פטר שמאל כמו שצנעטוכם הרשע מלך יון גזר על ישראל שלא יקראו בתורה נרדמים. מה עשו ישראל לקחו פרשה או מנביאים שעיניה דומה לעין מ"ש נפרשה של שנת היא. ועמה אף שצנעלה הגזירה המנהג הזה לנו בטל.

5) ספר מלכים א' ח' י"א

ומתה [י] לזה היה להם מנהג לשהות שעה א' בכית [הב] [נסת] אחרי תפלתם [בדאמר] [יג] בכרבות. קיט [ת] [נג] [ד] [בגן] הסידים [ה] [א] שונים היו שיהיו שעה אחת וכו'. [ו] על זה הוי"ו [ז] [זמר] [ק] קודם [התחלת] התפילה תהלה ליהוה אשרי יושבי ביתך. [כ] [לומר] [ה] [שודין] בכיתך. קיד [ז] יישיבי [משמע] לישון שהיה [ז] עכבה והמתנה באשר תראה לפניך. ובשעת שהיה בבקר לאהר תפלה היו מביאין ספרים וקורין בתורה ובנביאים ובמשנה יקיד [ובשמיעות. קטו] והיו מדרשין [בדאמר] [יג] [קטו] לעולם ישלש אדם את ימיו שליש במקרא שליש במשנה שליש בתלמוד כדי לקיים קח לא יישיבו מסוף [בת] [ב] קיט) לא ימוש ספר התורה הזה מסוף וגו'. והרי כבר קראו בתורה קודם התפילה שבתרו להם קריית שמע מפני שיש בו דברים הרבה. ולאח [ה] [התפיל] [ה] היו קוראין בדברי הנביאים ולאח [י] שעה במשנה ובשמועות התלמוד. ובין שבתה העניינות והיו צריכין למעשה ידיו ולא יבזו קיט) לעסק כל כך והגוהו התורה במקומה קב) ולא עקרו מלקרות את שמע הואיל ויש דברים הרבה מלכות שמים אהבה ועבודה [אדהינ] לימוד תורה וקיום המצוות [ת] נשאר דברי [מ] הרב [ה]. אבל בנביא עקרו. וא [פ] על [ס] [ב] היו קוראין בנביא אלו שני פסוקין וכא לציון נואה. ואני זאת ביתי. שיש בהן מעין קריאת התורה [ה]. קכא) בדכותיבו

קכז) והדברי אשר שמתי בסוף. ועדיין הם במקומם קבועים עלינו בכל יום. קכג) ובשבת יש פנאי ויש ביטול מלאכה [ה] וכן ביום טוב חזרו עטרה ליושנה קבד) לקרותו בנביא (ה) [ב] [הפטרות] [ת] [ובתרגום]. וקורין מעין היום. הרי שאתה קרא בכל יום בתורה ובנביאים ומקיים קכח) לא ימוש. והו שאמרו חכמים. קכו) הקורא קרית שמע שחרית וערבית קיים לא ימוש ספר התורה הזה מסוף. ועל כן אני אומר [ים] וכא לציון בשבת במנחה [וביום טוב] כמו כן. לפי שבבוקר הפטרו בנביא ולא היינו צריכין לאומרו. וכדי שלא ישתכח מימות החילתיקנו לאומרו במנחה. ומנהג אבותינו תורה היא.

6) אור המזרח סימן ככט

ו (יב) אין המפטיר מפטיר עד שיגמר (ה) הגולל לגלל הספר תורה:

7) משנה הירושלמי ס' ק"א

ו (יב) אין המפטיר מכו. הוה שאין רשאי להחיל לומר ההפטרות עד שיגמר וכו'. והענין ק' שגם הגולל יתן לבו למה שיאמר המפטיר. שחובה היא על כל אדם לקבץ פרשה ההפטרות כמו פרשה שבספר תורה. וקדש"י שם וסיפה לו. דהו דו סתול סתו קשקש שצריך להקטין עד שיגלל הספר תורה בהפטרות. והו אין לסלק כפל השלחו ספר הנביאים או המקש שקורין בו המפטיר עד אשר תברכה. כדי שיראה ויבין על מה שהפטיר:

8) משנה הירושלמי ס' ק"א

יב ולא כל המקראות וכו'. משנה שס (כ"ה). מעשה ראובן נקרא ולא מתרגם מעשה חמר נקרא ומתרגם מעשה העגל הראשון נקרא ומתרגם האחרון נקרא ולא מתרגם כרכה כהנים ומעשה דוד ואמנון נקראין ולא מתרגמן ופירש"י מעשה דוד ואמנון נקראין בהפטרות עכ"ל. ונראה שלא היה להם בלתי זמן הפטרות קניעות כמוני היום אלא כל אחד היה מפטיר ענין שגילה לו שהוא מסיים לפרשה וגם בזמנו זה יש חילוק מנהגים בהפטרות.

9) ענין 9

(6) ורבה רבן יוסף דאמר תהייהו האי ספר אפטרוא אסור למקרי ביה בשבת מאי טעמא דלא ניתו לכתב

10) משנה הירושלמי סימן ככט

ל'ה. בענין הפטרות שנדפס בחומשים 'כאן מסיימין הספרדיים'. פשוט דזה קאי על מנהג הפרענקין במדינותם, וכמו שנראה בחומשים הישנים והמדוויקים שנדפסו הפטרות כמנהג האיטליאני וכמנהג הספרדיים, היינו שגם במדינותם חלוקים בזה הספרדיים במדינת איטאליא להספרדיים במדינות מערב ותורקיא. אבל לא כהטועים בגלילות החסידים שזה המצויין בחומשים (בהפטרות) קאי על מנהג ספרד של הארז"ל ומסיימים שם, וזה אינו. והוא פשוט, כי אנחנו מאבותינו בני אשכנז יוצאים ביד רמ"א בכל ההלכות

תמצא ההפטרות שאנו נוהגים לקרותם בצבור
 הם מן כל ספרי הנבואה, רק נחום צפניה חגי
 אין בהם הפטרה, ר"ת הג' נביאים הנ"ל נצ"ח,
 השמור לעתיד לצורך הגאולה הנצחית
 במהרה בימינו אמן.

ספון 312 - 16
 28-28

לימוד נ"ך בימינו

אספר את שיחתי, מה ראיתי על ככה ומה הגיע עלי, שבחתי נביאי האמת
 וצדק.

ידוע ומפורסם שבדורות האחרונים מיעטו בלימוד הנ"ך. למצב זה הגיעו
 כתוצאה מהפרומים והמשכילים, זדים ארורים שסלפו את התורה כנביאי הבעל
 בשעתם. ושתים רעות עשו משכילים אלו בשכלם הסכל. את לימוד תורה שבעל
 פה עזבו למרות שהיא מקור מים חיים שלנו, לחצוב להם בורות בורות
 נשברים - לימוד הנ"ך מתוך זלזול וקלות ראש, ה' ישמרנו. אין כל פלא שגדולי
 הדורות כמנו אדמו"רי בעלז ואדמו"רי בית צאנז וכן כמה מגדולי פולין וליטא יעצו
 לכל הנלוים עליהם להנזר מלימוד התנ"ך כדי שלא להיתפס למחריבי קרתא אלו.

בדורנו אנו נשתפר הדבר בעזרת השם, ואנו ובנינו אין לנו שייכות כלל לעוקרי
 הדת אלו, כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשינו בענין זה, וצאצאיהם של אלו
 אין להם כבר שום לחלוות של יהדות, ומה עוד עם ספרי הקודש של הנביאים.

ומי לנו גדול מהאדמו"ר הקדוש בעל דברי יואל מסאטמאר זצ"ל, שכל ימיו
 עמד כחלמיש צור נגד כל זיקה וניצוץ של שינויים בדת, וברוב חכמת תורתו "הנהיג
 ללמוד בכל יום נביאים" וכן "בהיות שהכ"ד ספרי קודש ניתנו ללמוד והוא חלק
 מהתורה, על כן ההכרח ללמוד עם הילדים תנ"ך" (קונטרס "ריח השדה" שבספר קדושת השבת
 לרה"ג ר' יהושע העשל הלוי דייטש זצ"ל, מנהל חתני של ת"ת תר"י דסאטמאר בתקפת האדמו"ר מסאטמאר
 זצ"ל).

ב (ו) ינהיגין
 הפסח. שצנינו

והוראה כגון בהלכות טריפות הריאה
 בתמונת חליף וכן בהורדא וכיסה וכיוצא,
 ובכל השלחן ערוך יורה דעה, וכן בשלחן
 ערוך אבן העזר לענין חרם דרבינו גרשום,
 ואין פוסקים כלל כהספרדיים. רק בנוסח
 התפלה שהאר"ז"ל (שער הכוונות, ריש ענין נוסח
 התפלה) הכריע (שהוא שער הכולל לכל הי"ב
 שערים), קבלנו אנחנו החסידים הגרורים
 אחרי רבותינו תלמידי הבעל שם טוב זי"ע
 להתפלל כנוסח האר"ז"ל, כמו שכתבנו
 בארוכה במנחת אלעזר חלק א' (סימן יא), וכן
 בדברינו במאמר זה לעיל (אות א) ובשאר
 דוכתי, ולא זולת. ופשוט כי בהפטרות צריך
 לומר כמנהג אשכנז שהוא מאבותינו - (כיון
 שהאר"ז"ל לא כתב ולא הכריע בזה מאומה).
 וכן נהגנו מאבותינו ורבותינו הקדושים זי"ע.

וכן מצאתי עתה בסידור תורה אור ודרך
 ההיים שנדפס בוויילנא על פי נוסח
 הגאון הקדוש הרב בעל התניא ז"ל, כתוב
 בשמו כי בהפטרות צריכין לומר אנחנו
 כמנהג האשכנזים:

כַּלְּמֵי אֱלֹהִים מִן קִרְבֵּי סִינַי ב' 11

קִשְׁתֵּי שֵׁשׁ בַּיָּדָה, לֹמֵר אַחַר הַפֶּטֶרֶת (הַקִּרְבָּה). יֵשׁ אֲוָקְרִים שֶׁהוּא מְלֻשָׁן אֵין מְפִטְרִין אַחַר הַפֶּסַח. שְׁעֲנִינוּ
 סֹלֶק, קְלוּבֵר סֹלֶק תְּפִלַּת שְׁמֵרִית)

דְּרֹבֵךְ רֶשֶׁמְכֵן 12 אֱלֹהִים מִן קִרְבֵּי

א מה שקורין מפטיר והפטרה מפני שבשעת הגזירה
 היו נפטרים בה מקריאת התורה כמ"ש בס' רפ"ב
 (לנזק) ושד משום דכל זמן קריאת התורה אסור לדבר
 ואח"כ מותר לדבר והוא מלשון יפטירו בשפה (נסו
 ויותר נראה שהוא לשון התחלה ומצוי במדרש עביר
 לה אפטרתא וכמו אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן
 בשלהי פסחים והכוונה שמתחיל בדברי נביא וקבעו
 שם זה בלשון ארמי להסביר להמון

קִרְבֵּי סִינַי ב' 13

ח כָּל־רְאִי יִלְעָגוּ לִי
 יִפְטִירוּ בְּשִׁפְהַי יִנְיְעוּ רֵאשׁ:

14

(ה) יפטירו. יפתחו כמו פטר רחם ופטר חמור
 (שמוס יג) פוטר מים (משלי ח):

15
 הַיְיִ יִשְׁכַּח מִזְמֵרֵי חֲזָקָה קְלוּבֵר א
 מֵאֵלֶּכֶת בִּי נְחֵמָה ב

לרמוז זה